

Documentació Periodística

Codi: 103079
Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	3	0

Professor de contacte

Nom: Eulàlia Fuentes Pujol
Correu electrònic: Eulalia.Fuentes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Alfonso González Quesada
Angels Jimenez Lopez

Prerequisits

No s'han establert prerequisits per poder cursar l'assignatura.

Objectius

GENERAL

Des d'un punt de vista general l'assignatura pretén proporcionar una base teòrica i pràctica de coneixements que permeti a l'alumne adquirir competències informacionals relatives tant a l'organització i gestió documental com a la resolució de necessitats informatives pròpies de l'activitat periodística.

ESPECÍFICS

- Conèixer la dimensió instrumental de la Documentació, així com la utilitat de les seves tècniques i serveis, en l'exercici professional i per a la millora qualitativa del producte periodístic.
- Mostrar quines són les necessitats informatives més habituals en la tasca periodística i aprendre a resoldre-les mitjançant l'ús dels recursos informacionals més adients.
- Saber aplicar, de forma bàsica, tècniques d'anàlisi, descripció i gestió de documents periodístics.
- Conèixer les diferents tipologies de serveis, recursos i fonts d'informació, especialment les més indicades i útils per a l'exercici del periodisme.
- Adquirir coneixements avançats de cerca i recuperació d'informació en entorns digitals.

- Saber valorar la qualitat i fiabilitat de la informació documental, així com potenciar un ús ètic i legal de la mateixa.
- Aprendre a documentar-se, és a dir, a proveir-se d'informació rellevant, fiable i rigorosa per a l'elaboració de productes periodístics.

Competències

- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el temps de manera adequada.
- Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar la deontologia professional del periodisme en la planificació de la gestió documental periodística.
2. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
3. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
4. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
5. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
6. Gestionar el temps de manera adequada.
7. Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.

Continguts

0. INTRODUCCIÓ

Importància i valor de la Informació. La Ciència Documental. La Cadena o Sistema Documental.

1.DOCUMENTACIÓ I PERIODISME

1a-L'accessibilitat a la informació. Producció documental, informativa i de coneixement. Explosió de la informació i infoxicació. Competències informacionals i habilitats. Documentació i accessibilitat a la informació.Necessitats informatives de l'exercici professional. Silenci i soroll documental.

1b-La Documentació Periodística, orígens i evolució. Funcions de la Documentació periodística en la producció de notícies. Les Unitats d'Informació (IU). Els Serveis i/o Centres de Documentació en les empreses informatives.

2.TRACTAMENT I RECUPERACIÓ DE LA INFORMACIÓ

2a-Cicle de vida de la informació. La indústria de la informació: generació/producció, processament i distribució. El tractament documental com a pont per a la recuperació de la informació. Anàlisi formal i de contingut: descripció formal i normalització (ISBN i ISSN) i descripció de contingut: Classificació, Indexació i Resum. Llenguatges documentals. Tesaures. Indexació orientada al periodisme.

2b-Recuperació d'informació en fonts electròniques: les Bases de Dades. Bases de dades documentals: estructura i tipologies. Sistemes de cerca en bases de dades. Llenguatges d'Interrogació de base de dades. Planificació i disseny de cerca en bases de dades. Avaluació dels resultats.

3.DOCUMENTS, FONTS D'INFORMACIÓ I FONTS D'INFORMACIÓ DOCUMENTALS

El document, funcions, classificació, naturalesa i accessibilitat. Els suports documentals. Fonts d'Informació i Fonts d'Informació Documental. Fonts primàries i secundàries. Necessitats informatives. Les obres de referència. Diferents fonts de referència. La literatura grisa. Fiabilitat de les fonts.

4. FONTS BIBLIOGRÀFIQUES

Fonts Bibliogràfiques. Els Documents Científics. Tipologia de Fonts d'Informació i tipologies Documentals. Catàlegs Bibliogràfics, Bases de Dades de Sumaris, Resums i Citacions, Bases de Dades Especialitzades, Portals Editorials, Buscadors o Cercadors Acadèmics, Repositoris Digitals, revistes d'Accés Obert (Open Acces), Biblioteques Digitals.

5. FONTS D'INFORMACIÓ I D'UTILITAT PERIODÍSTICA

5a-Recursos d'accés a notícies. Accés a informació d'actualitat. Serveis de valor afegit (SVA), d'informació actual retrospectiva. Recursos d'accés a notícies: Hemeroteques, Agències de Premsa, Índexs, Bases de Dades de Premsa, Quioscs Virtuals, serveis de clipping i broadcastmonitoring, Buscadors o Cercadors de notícies, seguiment d'informacions a les Xarxes Socials i en Blogs. Directoris de recursos periodístics a Internet.

5b-Fonts sobre difusió i audiència de mitjans. Fonts lingüístiques i terminològiques, biogràfiques, institucionals (entitats i empreses), geogràfiques i geopolítiques, estadístiques. Fonts per al periodisme de dades: serveis estadístics i portals de dades obertes de les administracions públiques. Fonts d'esdeveniments, cronològiques i d'efemèrides. Fonts gràfiques, audiovisuals i sonores.

7.ÚS ÈTIC I LEGAL DE LA INFORMACIÓ

Ús ètic i legal de la Informació, conceptes i normatives. Propietat intel·lectual . Drets d'autor. Llicències d'ús d'obres objecte de contracte. Llicències d'accés lliure (Creative Commons i GNU). Que és i com evitar el plagiat. Dret a l'honor, la intimitat i la imatge. Propietat intel·lectual, drets d'autor i Periodisme. El plagiat. Ètica de la Informació i del Periodisme.

(*Els continguts s'han detallat abastament, però alguns dels apartats no s'explicaran a classe, es penjaran al Campus per tal de que es puguin consultar i/o estudiar i però els dubtes si que es resoldran a classe)

Metodologia

"Documentació periodística" és una assignatura de naturalesa eminentment pràctica que, des del punt de vista metodològic, persegueix l'aprenentatge de l'alumne mitjançant l'aplicació dels continguts teòrics que la integren, a la resolució d'exercicis i casos pràctics relacionats amb la cerca d'informació. Aquestes activitats es presenten sempre contextualitzades en escenaris propis del periodisme i la comunicació en general, la qual cosa permet a l'estudiant copsar la utilitat i el paper que juguen les tècniques documentals en la seva professió futura.

Es realitzen sessions teòriques i pràctiques en aules informatitzades. El treball pràctic és sempre per parelles i, en alguns casos, en petits grups. La finalitat d'aquest sistema de treball és potenciar un aprenentatge entre iguals que l'equip docent considera altament efectiu i enriquidor.

En la mesura del possible, s'intentarà comptar, en alguna/es de les sessions, amb la presència de professionals de la documentació periodística i periodistes, que compartiran les seves experiències amb els estudiants.

Campus Virtual - Aula MOODLE: en el marc de l'assignatura és una eina força dinàmica, és per això que s'aconsella als estudiants la seva visita periòdica, així com la participació en els espais habilitats per a tal fi.

S'informa que tota la comunicació amb els docents de l'assignatura haurà de fer-se exclusivament a través de la missatgeria del Campus (no a l'adreça electrònica institucional de cada professor-/a). L'alumne també podrà ser atès de manera presencial, si així ho desitja, en els horaris de despatx del professorat.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Pràctiques de laboratori	22	0,88	2, 3, 4, 5, 6, 7
Seminaris	15	0,6	1, 2, 5
Teoria.	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 7
Tipus: Supervisades			
Conferències d'especialistes en documentació de mitjans.	3	0,12	1, 2, 5, 6, 7
Tutoria	7	0,28	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
Lectures.	20	0,8	2, 3, 4, 5, 6, 7
Projecte grupal de síntesi.	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Temps de lliure disposició (estudi, participació en fòrums virtuals, etc.)	36	1,44	3, 4, 6, 7

Avaluació

L'assignatura segueix el sistema d'**avaluació continuada**. La qualificació mínima per superar-la és de 5 punts (sobre 10). Els elements d'avaluació que es consideren són els següents:

Autoinforme (pes = 10%): es tracta d'una reflexió al voltant dels continguts apresos i el propi procés d'aprenentatge. Es realitza individualment.

Lectures i visualitzacions (pes = 5%): lectura per parelles, o en grup, d'una part o de tot un document. Podran ser en diversos formats. S'exposaran o es penjaran al Campus perquè tothom pugui accedir-hi.

Proves individuals de coneixement (pes = 35%): entre dues i cinc proves sobre els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. Abans de cada prova s'explicarà en que consistirà, la seva avaluació i el temps que durarà (entre vint i seixanta minuts). Caldrà tenir una nota superior al 3,5 per tal de fer la mitja entre totes elles. Es podran fer alguns qüestionaris informatius breus per valorar el seguiment de la teoria.

Projecte grupal de síntesi (pes = 35%): activitat que es porta a terme en equip i durant les darreres sessions del curs. Requereix l'aplicació integrada dels continguts treballats. Consisteix a documentar un tema per a l'elaboració d'un producte periodístic. La seva avaluació valora tant la presentació (oral i escrita) com el contingut.

Seguiment general de l'assignatura (pes = 15%): aquest concepte valora l'esforç, dedicació i adequada gestió del temps de l'alumne mitjançant el seguiment de l'assistència a les sessions pràctiques, així com de la realització i lliurament puntual de les activitats proposades per l'equip docent. Cada incompliment per part de l'estudiant es penalitzarà amb 0.25 punts.

Les diverses pràctiques realitzades a les aules d'informàtica al llarg del semestre (entre 5 i 8), no es puntuaran, només es tindrà en compte la realització, l'entrega en la data proposada i la correcta correcció que farà el grup, a partir del solucionari presentat pel professor-a. (Aquestes pràctiques són per aprendre i anar evolucionant).

Per poder obtenir la nota final, cal que s'hagin realitzat tots els elements de l'avaluació i tenir com a mínim un 4 en totes elles, autoinforme, lectures, projecte grupal de síntesi i proves individuals de coneixement.

Es podran presentar exercicis complementaris, que sempre seran voluntaris i serviran per pujar la nota.

SISTEMA DE RECUPERACIÓ

Els alumnes que, havent realitzat totes les activitats d'avaluació obligatòries, no hagin superat l'assignatura, podran accedir a la recuperació, sempre i quan, la seva qualificació teòrica hagi estat igual o superior a 3 punts, tal i com es va aprovat en Junta de Facultat, (Aprovat el 5 de Maig de 2016; instruccions vigents a partir del curs 2016-17): "Els alumnes que hagin participat de l'avaluació continuada i suspenguin la teoria podran recuperar-la sempre que hagin obtingut una nota mínima de 3 punts, ... i hagin realitzat la revisió ordinària (punt 2) i " la nota obtinguda en la recuperació de la teoria serà la nota definitiva d'aquesta part. El resultat d'aquesta activitat no ha de representar la qualificació final. Haurà de ponderar-se amb la resta de notes d'acord amb el que indica la guia docent (punt 3)".

La recuperació consistirà en una prova única sobre els continguts teòrics del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Autoinforme	10%	0	0	3, 4, 6
Lectures	5%	0	0	1, 2, 3, 4
Projecte grupal de síntesi	35%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Proves individuals sobre els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura	35%	2	0,08	2, 3, 6, 7
Seguiment general de l'assignatura	15%	0	0	2, 3, 4, 6, 7

Bibliografia

Es podrà donar al llarg del semestre bibliografia específica, però la següent és general i orientativa.

ABADAL, E.; CODINA, LI. Bases de datos documentales: características, funciones y método. Madrid: Síntesis, 2005.

ABADAL, E.; GUALLAR, J. Prensa digital y bibliotecas. Gijón: Trea, 2010.

AGUADO, G. et al. Organización y gestión de la empresa informativa. Madrid: Síntesis, D.L. 2008.

ALEIXANDRE, R. "Fuentes de información en ciencias de la salud en Internet" [En línia]. Panacea@, 2011, vol. 11, núm. 33. [Consulta: 11-07-2014]. Disponible a:
<http://www.medtrad.org/panacea/IndiceGeneral/n33-Ponencias-Aleiandre.pdf>

ARQUERO, R.; GARCÍA-OCHOA, M.L. La hemeroteca de prensa. Gijón: Trea, 2005.

CARIDAD, M., et al. Documentación audiovisual. Madrid: Síntesis, 2011.

CARRIZO, G. La información en ciencias sociales. Gijón: Trea, 2000.

CASTILLO, L. "Tema 3: fuentes y recursos de referencia" [En línia]. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a:
<http://www.uv.es/macass/SR3.pdf>

CODINA, LI. "Documentación en los medios de comunicación: la función de la información documental en la producción de la noticia" [En línea]. www.lluiscodina.com. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.lluiscodina.com/articulos/docper.doc>

CODINA, LI. "Documentación periodística: diagrama y directorio de recursos. Versión 2014" [En línea]. Lluiscodina.com, 2014, 3 de juliol. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://www.lluiscodina.com/documentacion-periodistica-2014/>

COLLE, R. "Prensa y "Big Data": el desafío de la acumulación y análisis de datos" [En línea]. Revista Mediterránea de Comunicación, 2013, vol. 4, núm. 1. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://www.mediterraneacomunicacion.org/Mediterranea/article/view/65>

CORDÓN, J.A, et al. Nuevas fuentes de información: información y búsqueda documental en el contexto de la web 2.0. Madrid: Pirámide, 2010.

CRUCIANELLI, S. "Herramientas digitales para periodistas" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2011, 23 de febrer. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/1054.swf>

Diversos Autors, "Videotutorials en anglès per ensenyar a buscar informació". Vimeo 2012

Fonts d'informació en dret [En línea]. Bellaterra: UAB. Biblioteca de ciències socials, 2013. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: http://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2012/81359/recursdret_a2013.pdf

Fonts d'informació en economia i estadístiques [En línea]. Bellaterra: UAB. Biblioteca de ciències socials, 2013. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: http://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2013/81366/recursecon_a2013.pdf

Fuentes de información biomédica [En línea]. Cedimcat. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://www.cedimcat.info/html/es/dir2471/doc26734.html>

"Las fuentes de información geográficas: definición y características" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/zip/627/PID_00143755/web/main/m3/v3_8_1.html#inici

FUENTES I PUJOL, M.E. (ed.). Manual de documentación periodística. Madrid: Síntesis, 1995.

GALDÓN, G. (coord.). Teoría y práctica de la Documentación Informativa. Barcelona: Ariel, 2002.

GALLEGO, J.; JUNCA, M. "Fuentes de información en ciencias sociales y humanidades, ciencias de la salud y ciencia y tecnología" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 17 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/633.swf>

GALLEGO, J.; JUNCA, M. "Fuentes de información institucionales y sistemas de información colaborativos" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 17 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: http://www.edukanda.es/mediatecaweb/recurso/fichaRecurso/632-Modulo_4_Fuentes_institucionales_y_sistemas

GARCÍA GUTIÉRREZ, A. (ed). Introducción a la Documentación Informativa y Periodística. Madrid: MADD, 1999.

GARCÍA JIMÉNEZ, A. Organización y gestión del conocimiento en la comunicación. Barcelona: Trea, 2001.

GIMÉNEZ TOLEDO, E. Manual de documentación para comunicadores. Pamplona: Universidad de Navarra, 2004.

GRAY, J.; BOUNEGNU, L.; CHAMBERS, L. (eds.). Manual de periodismo de datos [En línea]. Trad. La Nación. [s.l.]: O'Reilly, 2012. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://interactivos.lanacion.com.ar/manual-data/>

GUALLAR, J. "Artículo 4.1: Documentación fotográfica en la prensa" [En línea]. Dins: C. Rovira; LI. Codina (dir.). Máster en Documentación Digital [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://gestioninformacion.idec.upf.edu/~i1258/ganadores/i66299/4.1documentacion-fotografica-prensa.pdf>

GUALLAR, J. "Documentación fotográfica en la prensa: casos de El País, El Periódico y La Vanguardia" [En línea]. El profesional de la información, 2011, vol.20, núm. 4. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://eprints.rclis.org/17704/>

GUALLAR, J.; CORNET, A. "Fuentes de información digitales en los centros de documentación de prensa: las bases de datos comerciales" [En línea]. El Profesional de la Información, 2004, vol. 13, núm. 2. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.elprofesionalde lainformacion.com/contenidos/2004/marzo/4.pdf>

GUALLAR, J.; CORNET, A. "Fuentes de información digitales en los centros de documentación de prensa: recursos web gratuitos" [En línea]. El Profesional de la Información, 2005, v. 14, n. 4. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/23454>

Guia de l'audiència [En línea]. Bellaterra: UAB. Biblioteca de Comunicació, [s.a]. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://www.bib.uab.es/comunica/guiaud.htm>

HERNANDEZ-PEREZ, T.; GARCIA-MORENO, M.A. "Datos abiertos y repositorios de datos: nuevo reto para los bibliotecarios" [En línea]. El profesional de la información, 2013, v. 22, n. 3. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://eprints.ucm.es/22025/>

JIMENEZ, A. "Acceso a información periodística a través de servicios de press clipping" [En línea]. Hipertext.net, núm. 1, 2003. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.upf.edu/hipertextnet/numero-1/press-clipping.html>

JIMENEZ, A.; GONZALEZ, A.; FUENTES, M.E. "Gestió documental de la informació en els serveis de valor afegit de la premsa espanyola a internet" [En línea]. Dins: Jornades Catalanes de Documentació (7ènes: 1999: Barcelona). Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació. Barcelona: COBDC, 1999. [Consulta: 08-09-2014]. Disponible a: <http://www.cobdc.org/jornades/7JCD/18.pdf>

JUNCA, M. "Análisis de contenido: resumen e indización" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 16 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/592.swf>

JUNCA, M. "Sistemas de clasificación documentales" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 16 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/594.swf>

Llorens, M.J.; FULLA, N. "El món del consum: una aproximació a les fonts d'informació" [En línea]. Ítem, 1997, núm. 20. [Consulta: 08-07-2014]. Disponible a: <http://www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/22504/22338>

LOPEZ YEPES, J.; OSUNA, M.R. Manual de ciencias de la información y documentación. Madrid: Pirámide, 2011.

MARTIN VEGA, A. Fuentes de información general. Madrid: Trea, 1996.

MONTAÑA, R. "Fonts estadístiques i biblioteques: estat de la qüestió" [En línea]. BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, 2005, núm. 15. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://bid.ub.edu/15montan.htm>

MOREIRO, J.A.; CARIDAD, M. (coord.). Manual de Documentación Informativa. Madrid: Cátedra, 2000.

MORENO, M. A. Manual de documentación para la comunicación. Burgos: Univ. de Burgos. Serv. de Publicaciones, 2009.

PARRA-PUJANTE, A. "La ciencia documental como garantía de la verdad periodística" [En línea]. Anales de Documentación, 2012, vol. 15, núm. 2. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://revistas.um.es/analesdoc/article/view/analesdoc.15.2.140832>

PERDICES, L.; PERIANES, A. "Sistemas de búsqueda y visualización en bancos de imágenes comerciales" [En línea]. El Profesional de la Información, 2011, vol.20, núm. 4. [Consulta: 08-07-2014]. Disponible a: <http://e-archivo.uc3m.es/handle/10016/13690>

RUBIO LACOPA, M. "Documentalistas de prensa ¿cuál es vuestro oficio?[En línea]. El profesional de la información, 2010, vol. 19, núm. 6. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://eprints.rclis.org/15121/>

TORRES RAMIREZ, I. Las fuentes de información. Estudios teórico-prácticos. Madrid: Síntesis, 1998.

VIDAL COY, J.L. "Reporteros, Documentación y ciudadanos periodistas" [En línea]. Anales de Documentación, 2011, vol. 14, núm. 1. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://revistas.um.es/analesdoc/article/view/120181>